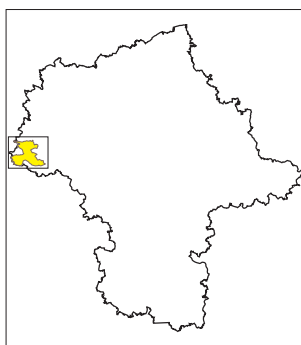

2.15. Zlewnia Skrwy Lewej

Skrwa Lewa wypływa z zalesionego obszaru położonego około 130 m n.p.m. na południe od wsi Łanięta w województwie łódzkim. Rzeka płynie początkowo z zachodu na wschód, a następnie od 36 km rzeź-

bi wąwóz o stromych krawędziach, dochodzących nawet (pod Gostyninem) do 25 m. Poniżej Gostynina zatracą charakter rynny, płynie płytką doliną, wciętą w osady piaszczyste. Do 1980 roku rzeka przepływała przez Jezioro Lucieńskie. Wskutek awarii, która wydarzyła się w tych okolicach w 1980 roku, w celu niedopuszczenia przedostania się substancji ropopochodnych do jeziora zdecydowano się na odcięcie Skrwy Lewej od zbiornika i skierowanie większości jej wód korytem sztucznym. Po oddaniu do eksploatacji oczyszczalni w Gostyninie jakość wody w rzece poprawiła się na tyle, że został na początku lat 90. przywrócony naturalny przepływ przez Jezioro Lucieńskie.

W ujściowym odcinku rzeka na początku XX-go wieku została spiętrzona w wyniku czego powstało Jezioro Soczewka. Zbiornik ten powstał poprzez wybudowanie grobli w poprzek doliny rzeki Skrwy Lewej, około 1,5 km od jej ujścia do rzeki Wisły. Spiętrzenia dokonano dla potrzeb istniejącej tam wtedy fabryki papieru. Aktualnie akwen jest wykorzystywany rekreacyjnie. Skrwa Lewa jest częściowo uregulowana i osiąga spadek podłużny 1,12‰.

Zlewnia o powierzchni ponad 418 km² leży w 90% na terenie województwa mazowieckiego. Przez jej obszar przebiega linia najmłodszego zasięgu zlodowacenia bałtyckiego fazy leszczyńskiej. Tereny leżące na północ od Gostynina poddane były działaniu lądolodu wszystkich zlodowaceń. Tereny na południe od tego miasta objęte były jedynie wcześniejszymi zlodowaceniami.

Charakterystycznym elementem rzeźby młodoglacjalnej są rynny lodowcowe, wyznaczające kierunki odpływu wód subglacjalnych a obecnie zajęte są przez jeziora. W granicach zlewni Skrwy Lewej w województwie mazowieckim znajduje się 6 jezior o powierzchni powyżej 10 ha. Są to następujące jeziora: Lucieńskie, Białe, Sumino, Drzesno, Sędeń i Szczawińskie.

Najważniejszym dopływem Skrwy Lewej jest rzeka Osetnica, której zlewnia stanowi ponad 30% całkowitej powierzchni odwadnianej przez Skrwę.

Charakterystyczną cechą zlewni Skrwy Lewej jest fakt, iż dział wodny jest w wielu miejscach niepewny (mokradła) a poza tym, często poprzecinany przez bramy w działach wód. W południowej części obszaru zlewni ma charakter bifurkacyjny, gdyż odwadniany jest w dwóch kierunkach, ku północnemu-zachodowi przez Osetnicę oraz ku południowemu-wschodowi przez rzekę Przysowę ze zlewni Bzury.

Zawikłanie hydrografii związane jest z młodością postglacjalną tego terenu. Sieć rzeczna tego obszaru jest słabo rozwinięta, działy wodne są labilne. Liczne są smugi zabagnień i błot spełniających rolę powolnego odpływu, lub po przeprowadzeniu rowów, szybkiego odpływu. Człowiek z łatwością może tu zmienić układ hydrograficzny i dlatego warunek pozostawienia tego układu w stanie obecnym musi być szczególnie ostro respektowany.

Zlewnia Skrwy Lewej bardzo korzystnie prezentuje się pod względem zalesienia. Udział lasów w całości omawianego obszaru można szacować na około 50%. Omawiany obszar może poszczycić się znaczną ilością obszarów chronionych. Należy tu przede wszystkim wymienić Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, który zajmuje północną część zlewni.

Uwarunkowania przyrodnicze zlewni Skrwy Lewej czynią z niej jedną z najbardziej atrakcyjnych części województwa. Na atrakcyjność tego terenu składają się: bogata sieć jezior, urozmaicona rzeźba, klimat charakteryzujący się małą ilością opadów, różnorodność zbiorowisk roślinnych i wysoka lesistość. Elementy te sprawiły, że 70% obszaru zlewni objęta jest ochroną prawną. O stanie tutejszej przyrody świadczą utworzenie na jej terenie 8 rezerwatów przyrody.

Z ogólnej ilości ścieków produkowanych w zlewni około 80% stanowią ścieki komunalne odprowadzane do rzeki Skrwy Lewej przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Gostyninie. Zakład kieruje do Skrwy Lewej ścieki bytowe z obiektów mieszkalnych i usługowych oraz ścieki technologiczne z głównych zakładów zlokalizowanych w mieście. Oczyszczalnia redukuje w ponad 90% zanieczyszczenia wyrażone w BZT₅, ChZT-Cr i zawiesinie lecz nie eliminuje dostatecznie związków biogenych.

W ostatnich kilku latach zakład nie dotrzymuje warunków ustalonych pozwoleniem wodno-prawnym. Przekraczane jest okresowo stężenie azotu ogólnego, a prawie każdorazowo fosforu ogólnego.

Pozostałe jednostki wprowadzające ścieki do wód powierzchniowych nie stanowią większego zagrożenia dla środowiska wodnego, niemniej gospodarka ściekowa w większości tych podmiotów jest źle prowadzona.

Podstawowe informacje o ściekach odprowadzanych przez zakłady zlokalizowane w zlewni Skrwy Lewej przedstawiono w tabeli 69. Lokalizację punktowych źródeł zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i ziemi przedstawiono na mapie 32.

Skrwa Lewa w górnym odcinku (do oczyszczalni ścieków w Gostyninie) jest względnie czysta – jej wody rzadko wykraczają poza III-stopniową klasyfikację wód powierzchniowych. Wzrost zanieczyszczeń obserwowany jest od dopływu ścieków z oczyszczalni w Gostyninie i utrzymuje się, mimo naturalnej zdolności samooczyszczania rzeki, do jej ujścia do Wisły. Wzrastają do stężeń pozaklasowych parametry biogenne, a miano coli przybiera wartości ponadnormatywne w prawie 100% pobranych prób poniżej Gostynina. Wraz z biegiem rzeka się stopniowo oczyszcza, lecz do samego ujścia ma charakter pozaklasowy. Przedstawia to tabela 70.

Tabela 69. Podstawowe informacje o ściekach odprowadzanych przez zakłady zlokalizowane w zlewni Skrwy Lewej

Lp.	Zarządzający	Powiat Gmina Miejscowość	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepus- towość (m³/d)	Ilość ścieków oczyszczonych		Odbiornik
					m³/dobę	dm³/rok	
1.	Gospodarstwo Mieszkaniowe Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w Sokołowie	gostyniński Gostynin Sokołów	biologiczna	75,0	12,0	4,4	Skrwa Lewa
2.	Państwowy Dom Dziecka „Bratoszewo” w Gostyninie	gostyniński Gostynin Gostynin	biologiczna	20,0	4,5	1,6	Skrwa Lewa
3.	Przedsiębiorstwo Komunalne w Gostyninie	gostyniński Gostynin Gostynin	biologiczna	7 668,0	4 420,0	1 613,5	Skrwa Lewa
4.	Urząd Gminy Gostynin oczyszczalnia w Lucieniu	gostyniński Gostynin Lucień	biologiczna	100,0	24,7	9,0	Skrwa Lewa
5.	Ośrodek Wypoczynkowo - Rekreacyjny w MiałkóWKu	gostyniński Gostynin Miałkówka	biologiczna	20,0	10,0	3,6	ziemia
6.	Ośrodek Kancelarii Prezydenta RP w Lucieniu	gostyniński Gostynin Lucień	biologiczna	20,0	bd	2,4	ziemia
7.	Urząd Gminy Szczawin Kościelny	gostyniński Szczawin Kościelny Szczawin Kościelny	biologiczna	100,0	63,0	23,0	rów melioracyjny - Osetnica - Skrwa Lewa
8.	Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Gostyninie - Zalesiu	gostyniński Gostynin Gostynin	biologiczna	400,0	154,0	56,4	Osetnica - Skrwa Lewa
9.	Ośrodek Wypoczynkowy ZHP Komendy Chorągwi Mazowieckiej w Płocku	gostyniński Gostynin Gorzewo	biologiczna	20,0	15,5	1,5	ziemia
10.	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gostyninie - Kruku	gostyniński Gostynin Gostynin - Kruk	biologiczna	400,0	190,0	69,5	Osetnica - Skrwa Lewa

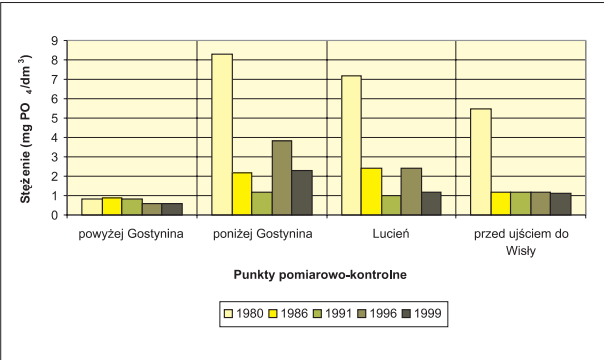
bd – brak danych

Poniżej Gostynina do 1985 roku rzeka przypominała kolektor ściekowy. Przyczyną tego było odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych z Gostynina. Wszystkie badane parametry kilkakrotnie przekraczały normy ustalone dla III klasy czystości. Oddanie do eksploatacji w połowie 1985 roku mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków dla miasta Gostynina i stopniowe włączanie do niej ścieków bardzo szybko wpłynęło na poprawę jakości wody w rzece. Wszystkie badane stężenia zmniejszyły się kilkakrotnie, co na przykładzie fosforanów i BZT₅ przedstawiono na wykresach 51 i 52.

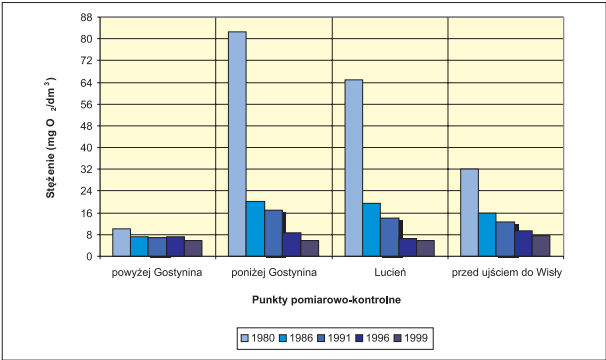
Ze względu na niską redukcję związków biogenych woda w rzece wykazuje przekroczenia związków biogenych, ale i tak są one kilkakrotnie niższe niż notowano przed budową oczyszczalni.

Mapa 32. Zlewnia Skrwy Lewej

Wykres 51. Stężenia charakterystyczne fosforanów w Skrwie Lewej

Wykres 52. Stężenia charakterystyczne BZT₅ w Skrwie Lewej

Tabela 70. Zmiany stężeń charakterystycznych wybranych parametrów w zlewni rzeki Skrwie Lewej w latach 1980 – 1999

Parametr	Rok	Punkty pomiarowo - kontrolne			
		powyżej Gostynina	poniżej Gostynina	Lucień	przed ujściem do Wisły
BZT ₅ (mg O ₂ /dm ³)	1980	10,1	82,5	64,8	32,2
	1986	7,3	20,3	19,6	16,0
	1991	6,9	16,8	14,0	12,8
	1996	7,3	8,55	6,35	9,4
	1999	5,7	5,8	5,6	7,7
Azot azotynowy (mg N-NO ₂ /dm ³)	1980	-	-	-	-
	1986	-	-	-	-
	1991	0,04	0,1	0,08	0,02
	1996	0,07	0,21	0,09	0,03
	1999	0,05	0,16	0,09	0,07
Fosfor ogólny (mg P/dm ³)	1980	-	-	-	-
	1986	-	-	-	-
	1991	-	-	-	-
	1996	0,31	1,3	0,8	0,5
	1999	0,23	0,8	0,5	0,5
Fosforany (mg PO ₄ /dm ³)	1980	0,8	8,3	7,2	5,5
	1986	0,9	2,2	2,4	1,2
	1991	0,8	1,2	1,0	1,2
	1996	0,6	3,8	2,4	1,2
	1999	0,6	2,3	1,2	1,1
Miano coli	1980	0,02	0,0004	0,0004	0,0004
	1986	0,04	0,0004	0,004	0,004
	1991	0,02	0,004	0,004	0,04
	1996	0,004	0,0004	0,004	0,02
	1999	0,04	0,0004	0,004	0,02
Klasa wody w punkcie	1980	III	non	non	non
	1986	III	non	non	non
	1991	III	non	non	non
	1996	non	non	non	non
	1999	III	non	non	non

– brak danych;
kolorem czerwonym oznaczono wartości pozaklasowe